

การตรวจจับและ การป้องกันการทุจริต

สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี

www.cad.go.th

นิยามเกี่ยวข้องกับ “การทุจริต”

นิยามเกี่ยวกับ “การทุจริต”

การกระทำผิดทางกฎหมายอาญา โดยผู้เสียหายถูกหลอกลวง และปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อเอาทรัพย์สินไปอย่างผิดกฎหมาย การทุจริตเริ่มต้นจากการหลอกลวงเพื่อทำให้เกิด ข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดภายในองค์กร และใช้โอกาสจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดดังกล่าวในการยกยอกทรัพย์สิน ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายทางการเงินกับองค์กร

ตามกฎหมายอาญาของประเทศไทยได้ให้คำนิยาม "บุคคลที่ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตหากบุคคลนั้น 1) ปกปิดข้อมูลที่ต้องแจ้งกับบุคคลอื่นที่ได้รับทรัพย์สินจากตนโดยทุจริต หรือ 2) หลอกลวงบุคคลอื่น และทำให้บุคคลอื่นดำเนินการตามเอกสารทางกฎหมายที่ถูกต้อง "

ตัวอย่าง

มาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

การได้รับทรัพย์สินจากบุคคลอื่นโดยการหลอกลวงหรือปกปิดความจริงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 350 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

การโกงเจ้าหนี้โดยมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

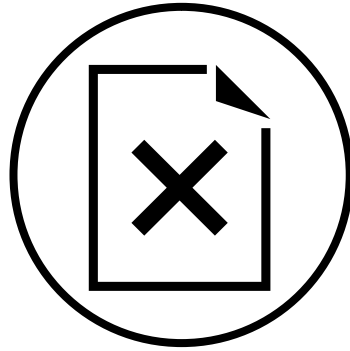
มาตรา 14 พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

การหลอกลวงบุคคลอื่นโดยนำเข้าข้อมูลเท็จอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากเป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เส้นทางการทุจริต

การหลอกลวง / โกงหก

ความผิดพลาด / การเข้าใจผิด

การยักยอกทรัพย์สิน

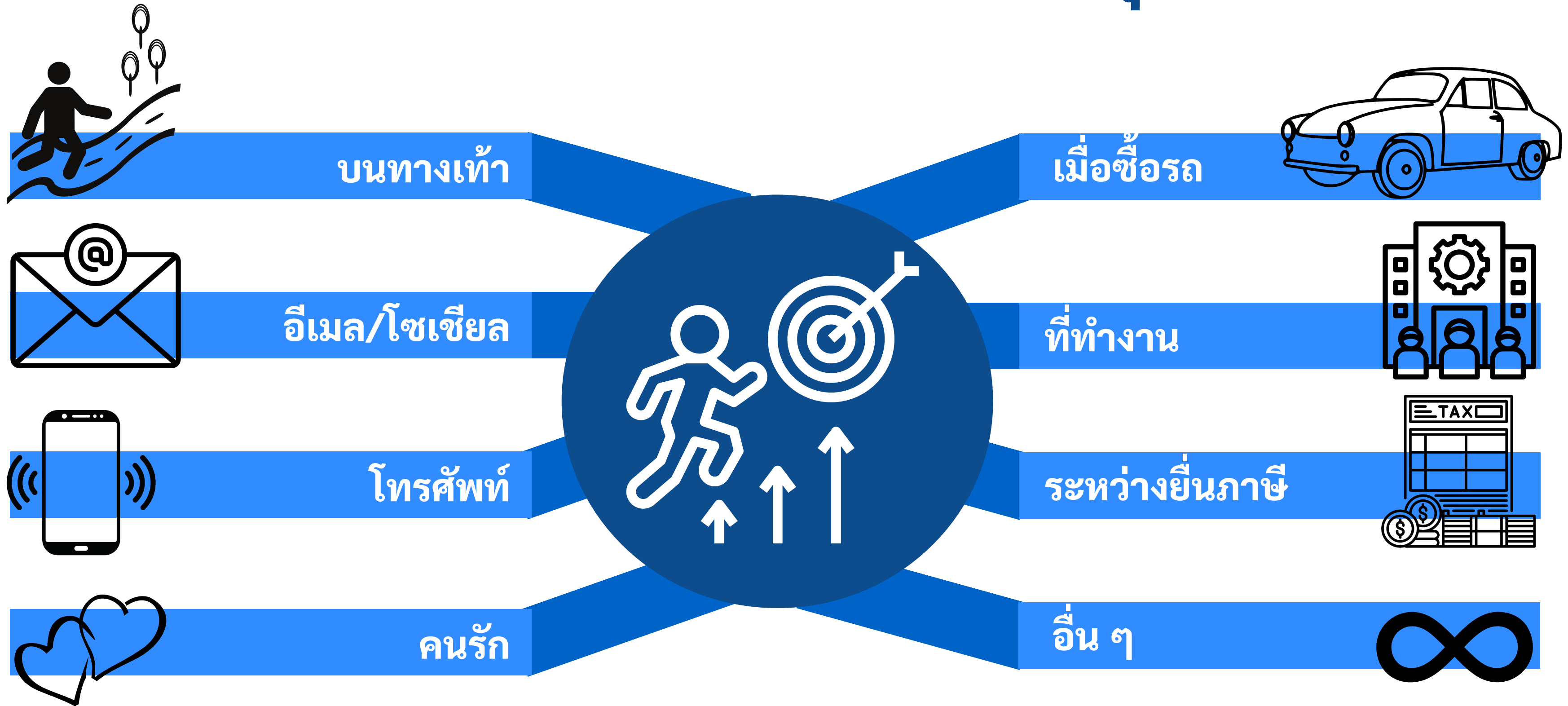
การสูญเสียทางการเงิน

แม้เป็นเพียงการ
พยายามที่จะทำ
ก็สามารถถูกลงโทษได้

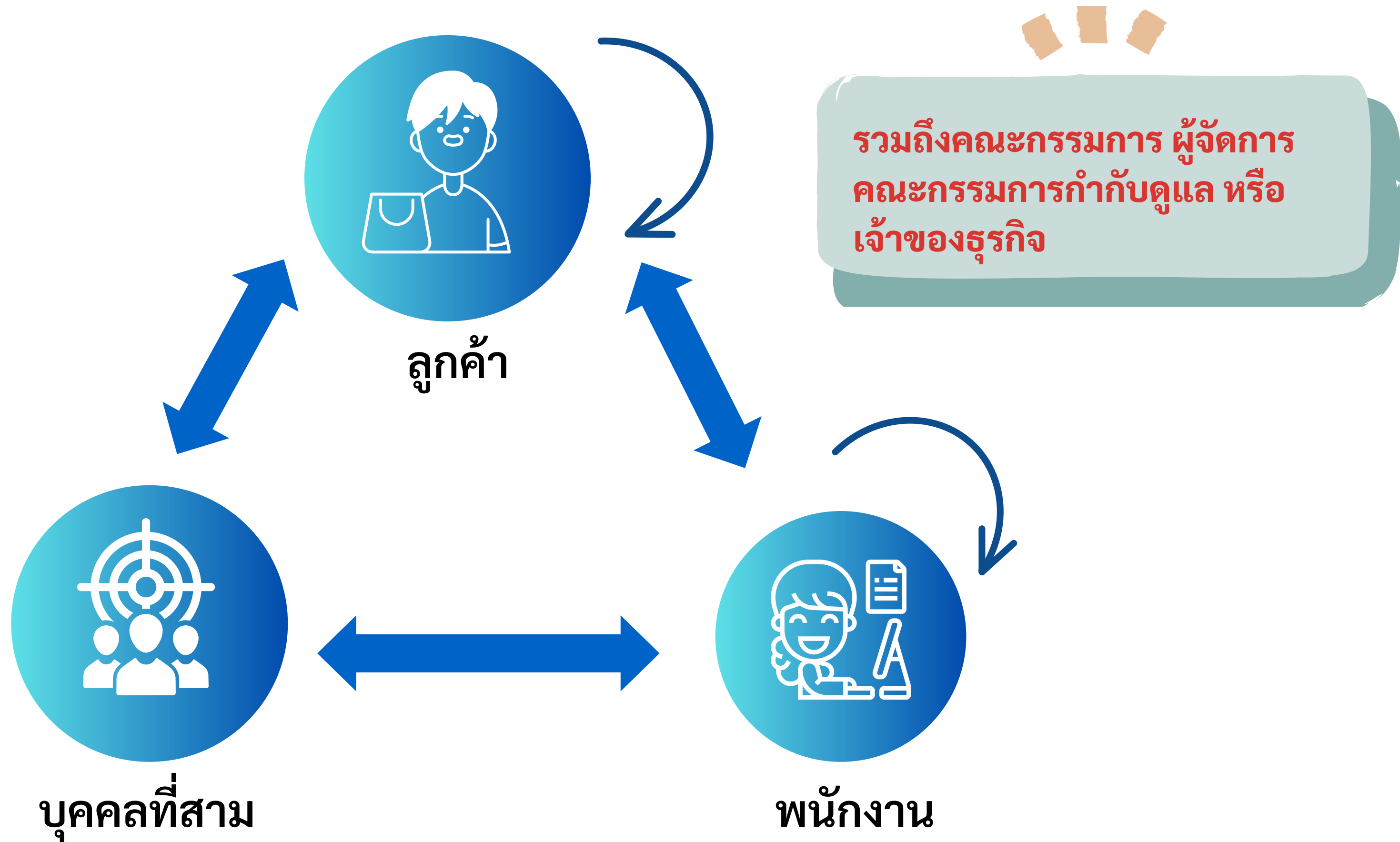
ทั้งหมดนี้คือการทุจริต
ต้องถูกลงโทษดำเนินคดี
และลงโทษตามกฎหมาย

สถานที่ที่สามารถเกิดการทุจริต

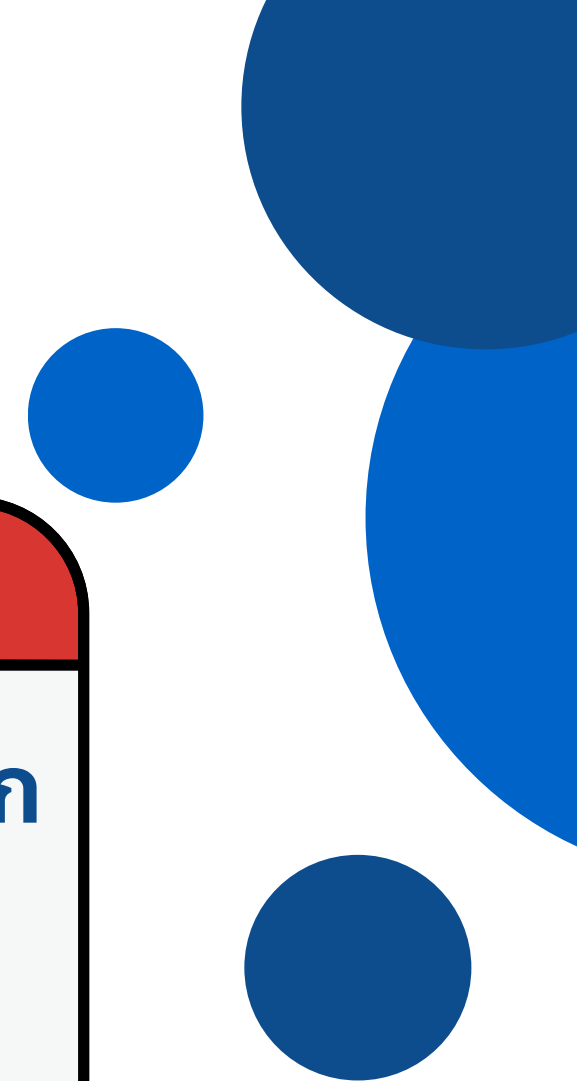
การทุจริตในธุรกิจ

รูปแบบการทุจริตที่พบบ่อยที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

สรุป

-
-
1. การทุจริตคือการกระทำทางอาญาที่ผู้เสียหายถูกหลอกลวงและปกปิดข้อมูลเพื่อนำเอาทรัพย์สินไปอย่างผิดกฎหมาย
 2. การทุจริตมีโทษตามกฎหมาย
 3. การทุจริตสามารถกระทำโดยบุคคลใดก็ได้และทุกคนสามารถถูกหลอกได้เช่นกัน และการทุจริตสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานการณ์และเกิดได้ในทุกๆที่

จิตวิทยาเกี่ยวข้องกับ การทุจริต

ลักษณะของผู้กระทำการทุจริต

คุณลักษณะเชิงลบ

Psychopathy มีปัญหาทางจิต
ลักษณะนิสัยหุนหันพลันแล่นและ
ขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

Narcissism การสนใจแต่ตัวเอง
และชื่นชมตัวเองมากเกินไป

Machiavellianism ลักษณะนิสัย
หลอกใช้คนอื่น เพื่อให้ตัวเองมี
อำนาจ

คุณลักษณะเชิงบวก

Free of fear ไม่หวาดกลัวสิ่งใด

Creativity มีความคิด
สร้างสรรค์

High social status มีฐานะทาง
สังคมสูง

ผู้กระทำคามผิดส่วนใหญ่จะมีลักษณะนิสัยดังกล่าว แต่ก็ไม่แน่นอนเสมอไป

สามเหลี่ยมแห่งการทุจริต

การทุจริต

อย่างไร

2. โอกาส

- ไม่มีการควบคุมภายใน (35%)
- สร้างได้โดยคนโกง

1. แรงจูงใจ/ความกดดัน

- แรงกดดันทางการเงิน
- ศักดิ์ศรี
- ค่ารักษาทางการแพทย์
- ตัดการพนัน
- คู่สมรสตกงาน
- โลก

ทำไม

3. เหตุผล ทำไมถึงทำ

- "ฉันควรได้สิ่งนี้"
- "มันไม่กระทบองค์กรหรอก"
- "ฉันจะเอามาคืนทีหลัง"

How & Why

การตั้งคำถาม อย่างไร (How) และ ทำไม (Why)

การตั้งคำถามว่า การทุจริตเกิดขึ้นได้อย่างไร (How) ช่วยให้

1. กำหนดนโยบายป้องกันการทุจริตได้
2. ออกแบบการควบคุมภายในเพื่อลดการเกิดทุจริตได้

การตั้งคำถามว่า ทำไมถึงเกิดการทุจริต (Why) ช่วยให้พบ

1. ความแตกต่างกันเล็กน้อย
2. สิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจการทุจริต
3. สัญญาณการทุจริตที่จะเกิดขึ้น

หลักจิตวิทยา 4 ประการ ในการหลอกเอาข้อมูล

Small steps การค่อยเป็นค่อยไป ตะล่อมถาม

Reciprocity การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์

Authority การใช้อำนาจ

Artificial Pressure การสร้างแรงกดดันปลอมๆ

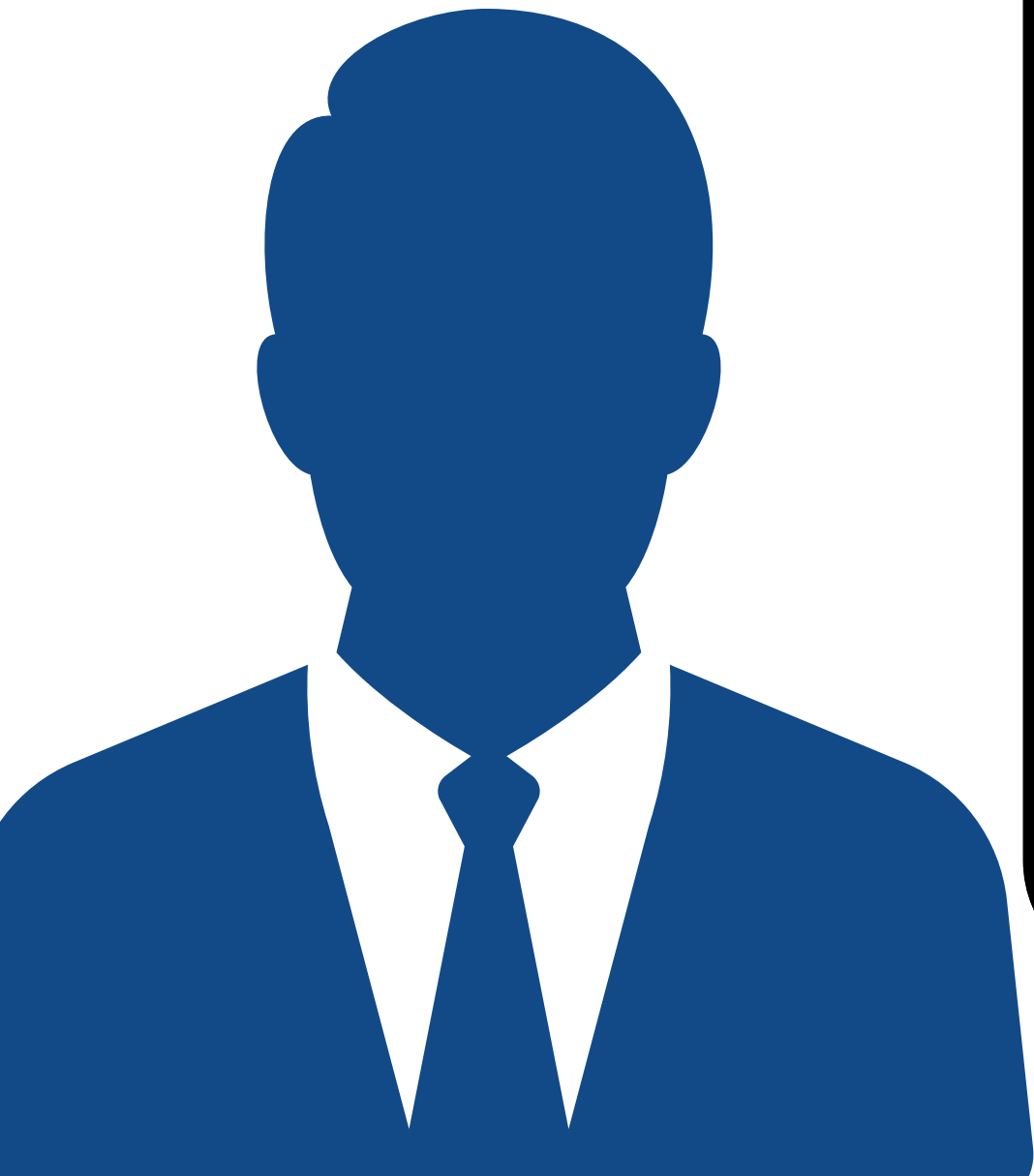

ทำให้เหยื่อสับสนหรือ
ทำให้เหยื่อไม่สงสัย

ผลักดันให้เหยื่อทำในสิ่งที่
พวกเขาไม่ต้องการทำ

สรุป

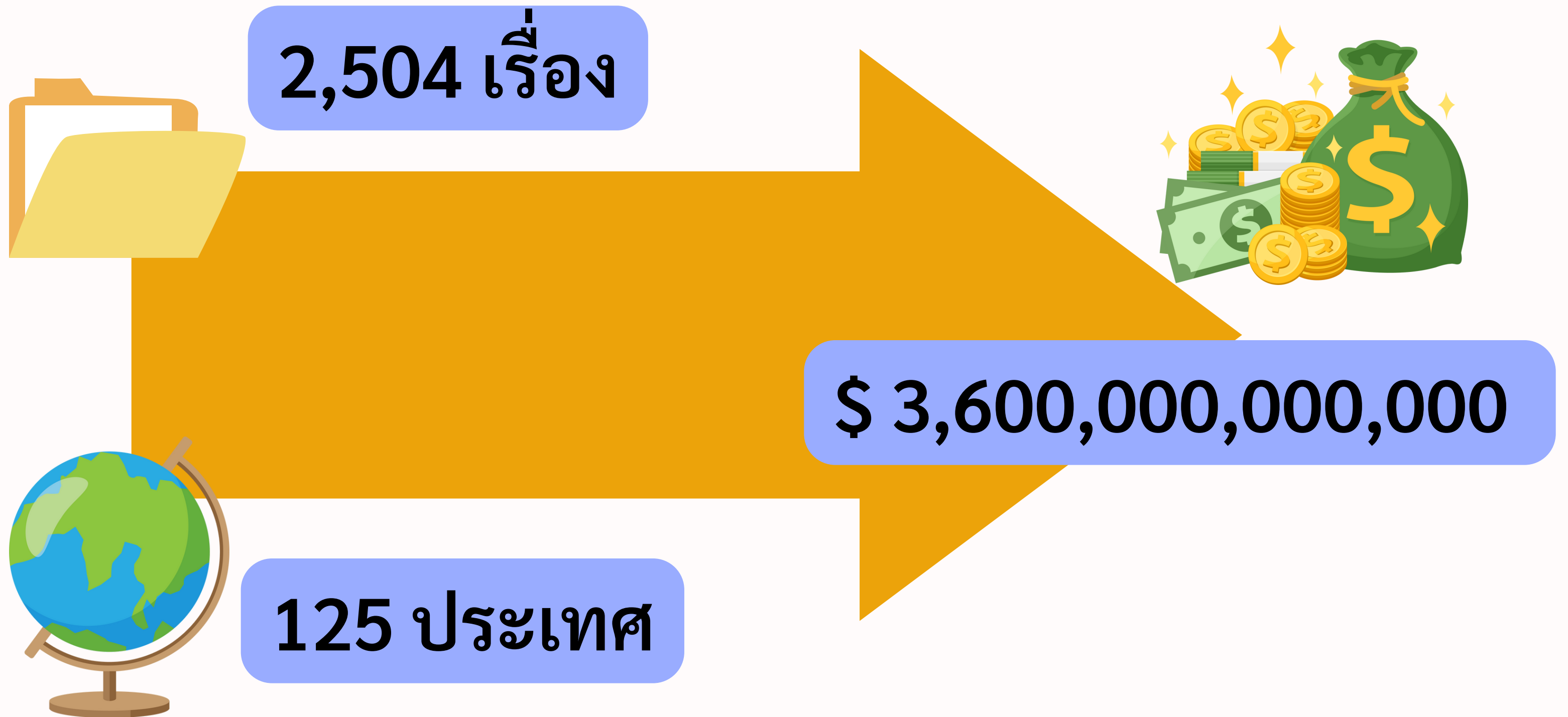
1. ผู้กระทำการทุจริตไม่ได้มีลักษณะเฉพาะเจาะจงชัดเจน
2. บุคคลจะกระทำการทุจริตเมื่อมีแรงจูงใจและมีโอกาส
ดังนั้น จึงจำเป็นต้องลดโอกาส และป้องกันไม่ให้เกิดแรงจูงใจ
3. ผู้กระทำการทุจริตจะชักจูงให้ผู้อื่นและเหยื่อเป็นผู้สมรู้ร่วม
คิด สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักรู้และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น

ความสำคัญของการป้องกันทุจริต

รู้หรือไม่ ?

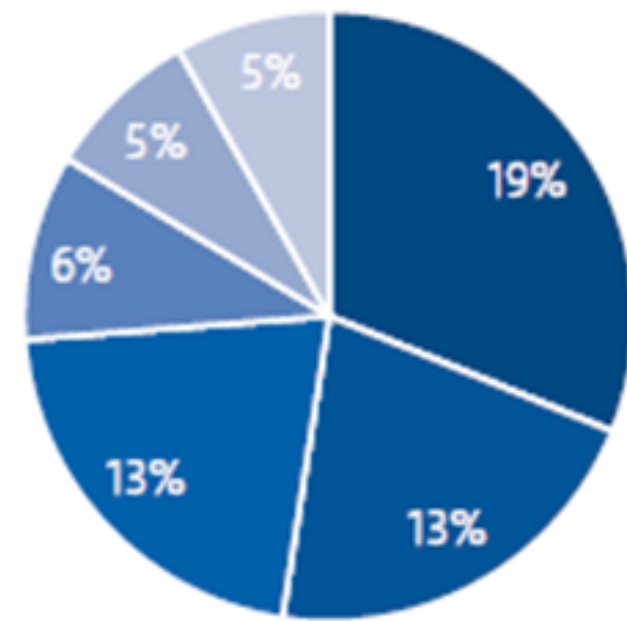

จำนวนและความเสียหาย จากเกิดทุจริตในธุรกิจต่างๆ

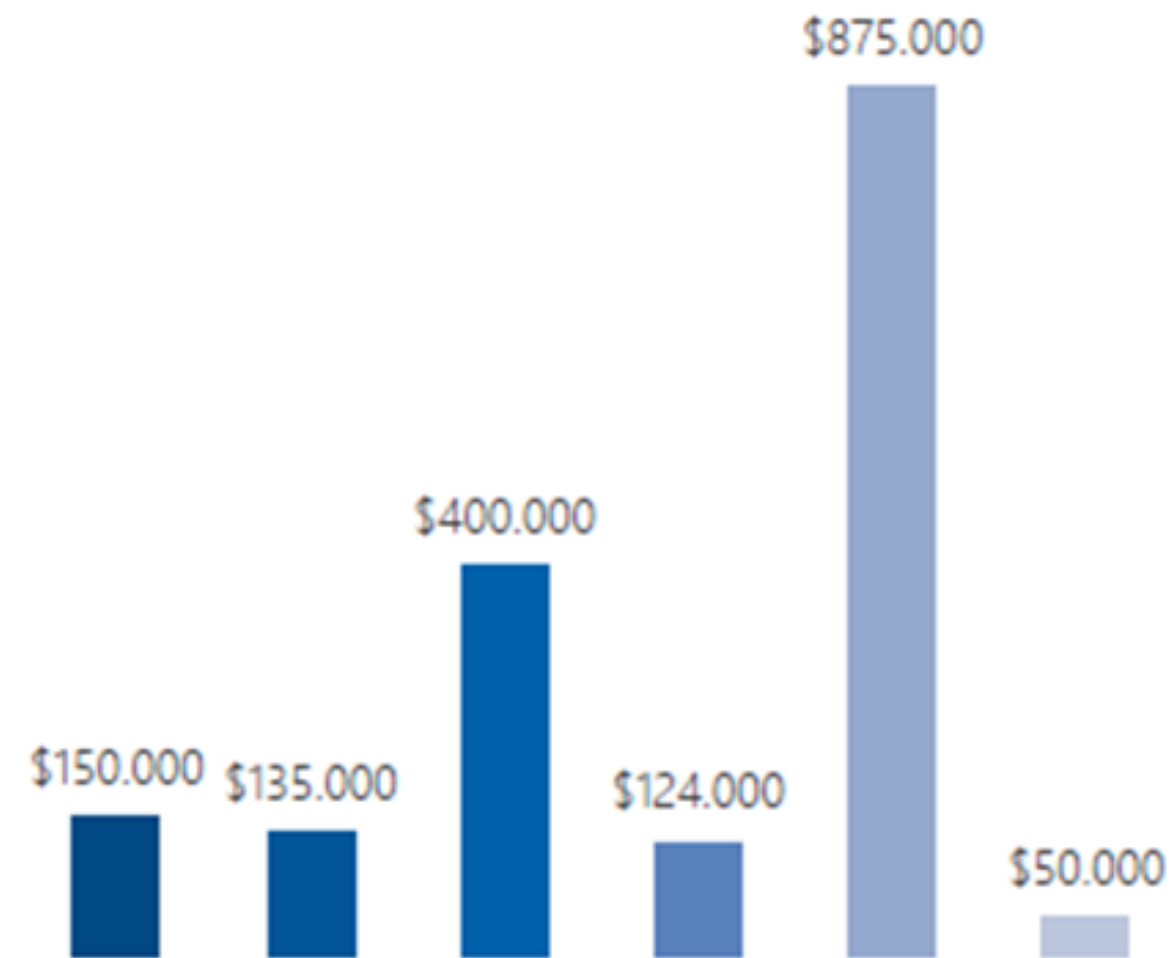

Importance of fraud prevention

Did you know...?

- Banking and Finance
- Government
- Manufacturing
- Technology
- Energy
- Retail

สรุป

-
-
1. ไม่ว่าจะการทุจริตจะถูกปกปิดหรือเปิดเผยต่อสาธารณชนก็ตาม ล้วนก่อให้เกิดความเสียหายใหญ่หลวงต่อผู้กระทำความผิดเอง ต่อสหกรณ์ และต่อสังคม
เนื่องจากการประกันภัยไม่ครอบคลุมความเสียหาย ที่สำคัญคือต้องใช้มาตรการป้องกันการทุจริตตั้งแต่เริ่มแรก
 2. การทุจริตเกิดขึ้นได้ในทุกตำแหน่งงานของสหกรณ์ และทุกตำแหน่งงานสามารถตกเป็นเหยื่อของการทุจริตได้เช่นกัน
ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักรู้และตรวจสอบพนักงานทุกคน

ทฤษฎีการป้องกัน
และ
ตรวจสอบการทุจริต

กระบวนการที่ประเมิน
คุณภาพการควบคุมภายใน
ตามเวลาที่ผ่านไป

สภาพแวดล้อม
การควบคุม

ค่านิยมทางศีลธรรม คุณสมบัติของ
ผู้นำ ความซื่อสัตย์ของพนักงาน
ความเป็นผู้นำโดยฝ่ายบริหารซึ่ง
รวมอยู่ในสภาพแวดล้อมการ
ควบคุม

การติดตาม
ประเมินผล

ระบบควบคุมภายใน 5 องค์ประกอบหลัก

การประเมิน
ความเสี่ยง

ฝ่ายบริหารกำหนดเครื่องมือ
ในการควบคุมความเสี่ยง
ตามความเสี่ยงที่สงสัย
(ระบุปัจจัยเสี่ยง)

นโยบายและระเบียบปฏิบัติ
เพื่อให้มั่นใจว่าได้ดำเนินการ
ตามคำสั่งของฝ่ายบริหาร

- การแบ่งแยกหน้าที่
- การสอบทานงาน

PRINCIPLE 4 EYES
หลักการ 4 ตา

กิจกรรม
การควบคุม

สารสนเทศ
และการสื่อสาร

ระบบหรือกระบวนการที่
สนับสนุนการระบุ บันทึกร
และแลกเปลี่ยนข้อมูล

โครงสร้างของระบบควบคุมภายใน

“ การปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในเป็นความรับผิดชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์ทั้งหมด ”

ปัจจัยที่สำคัญ สำหรับ ICS ที่มีประสิทธิภาพ

1. การตรวจสอบและการทบทวน (Check and recheck)

เป็นหลักการ 4 ตา หรือ four eyes principles ที่ไม่ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจทั้งหมด การตรวจสอบและการทบทวนต้องกำหนดให้อยู่ใน ICS

2. การแบ่งแยกหน้าที่ (Separation of duties)

เพื่อให้มั่นใจได้ว่าไม่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจในการบันทึกและการดูแลธุรกรรมทางการเงินและสินทรัพย์ขององค์กรเพียงคนเดียว

3. ผู้มีอำนาจอนุมัติที่เหมาะสม (Proper authorization)

สำหรับการอนุมัติใบแจ้งหนี้และการตรวจสอบค่าใช้จ่าย

4. ผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Audit (six eyed))

เพื่อประเมิน ICS ของสหกรณ์

การควบคุมเชิงป้องกัน

- การแบ่งแยกหน้าที่
- การอนุญาตที่เหมาะสม
- เอกสารที่เพียงพอ
- การควบคุมทรัพย์สินทางกายภาพ

การควบคุมเชิงตรวจสอบ

- การทบทวน
- การวิเคราะห์สิ่งผิดปกติ
- การกระทบยอด
- สิ้นค้าคงเหลือทางกายภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการ ป้องกันการทุจริต

กระบวนการ

- การแบ่งแยกหน้าที่
- หลักการ 4 ตา การสอบทานงาน
- การอนุมัติที่จำเป็น การอนุญาต และการตรวจสอบ
- เปลี่ยนกระบวนการและวิธีการประจำ
- จำกัดการเข้าถึงเงิน

IT

- เปลี่ยนรหัสผ่าน กฎความซับซ้อนของรหัสผ่าน
- โปรแกรมรักษาความปลอดภัย เพื่อหลีกเลี่ยงการแฮกและมัลแวร์
- การสำรองและ กู้คืนข้อมูล
- วันที่สิทธิการเข้าถึง (หลักการที่จำเป็นต้องรู้)
- เฉพาะซอฟต์แวร์ที่ผ่านการรับรองและได้รับอนุญาตเท่านั้น

การตรวจสอบ

- การตรวจสอบที่ไม่ได้บอกล่วงหน้า
- การตรวจสอบภายใน หลักการ (6 ตา)
- คณะกรรมการกำกับดูแลตรวจสอบ

พนักงาน

- การเลือกและขั้นตอนการประเมิน
- การสังเกต และการสัมภาษณ์ (รู้จักเพื่อนร่วมงานของคุณ)
- ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว
- ผู้แจ้งเบาะแสที่เป็นความลับ
- โปรแกรมความช่วยเหลือที่เป็นความลับสำหรับพนักงานที่ประสบความทุกข์ยาก

5 สัญญาณเตือนที่พบบ่อยที่สุด

ผู้ทำการทุจริต
จะมีนิสัยที่สื่อพิจร
อย่างน้อย 1 อย่าง

ใช้ชีวิตหรูหรา

สนิทสนมกับ
ลูกค้าหรือผู้ขาย
อย่างผิดปกติ

การเงินฝืดเคือง

ปัญหา
การเสพติด

ปัญหาการควบคุม
ไม่ยอมแบ่งหน้าที่

ความผิดปกติที่บ่งบอกถึงการทุจริต

เลขที่/วันที่

- รหัสระบุตัวตนเหมือนกัน เช่น เลขบัตรประจำตัวประชาชน เลขหนังสือเดินทาง และเลขรหัสสมาชิก
- หมายเลขโทรศัพท์ที่แตกต่างจากเดิม หรือหมายเลขโทรศัพท์ที่เรียงลำดับอย่างน่าสงสัย เช่น 0123456789
- มีการบันทึกรายการในวันพิเศษ (วันหยุดนักขัตฤกษ์)

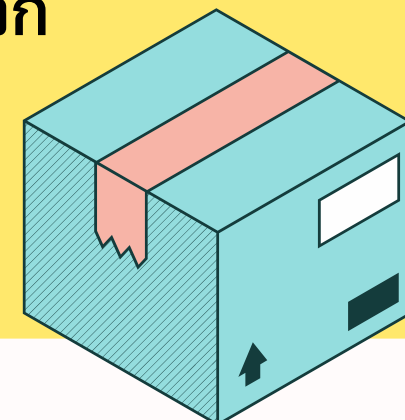
การผ่านรายการ

- การผ่านรายการในบัญชีภายใน
- ผ่านรายการหลังหรือก่อนเวลาทำงาน
- บันทึกข้อมูลลูกค้าไม่ตรงกับรหัสบัญชีลูกค้ารายดังกล่าว

สินค้าคงเหลือ

- สินค้าที่มีอยู่เป็นสินค้าปกติของกิจการหรือไม่
- การเบิกใช้สินค้าตรงกับจำนวนการขออนุมัติเบิกใช้จริงหรือไม่
- รายชื่อผู้เข้าร่วมงานตรงกับหลักฐานอื่นๆ เช่น รูปภาพ เอกสารที่แจก

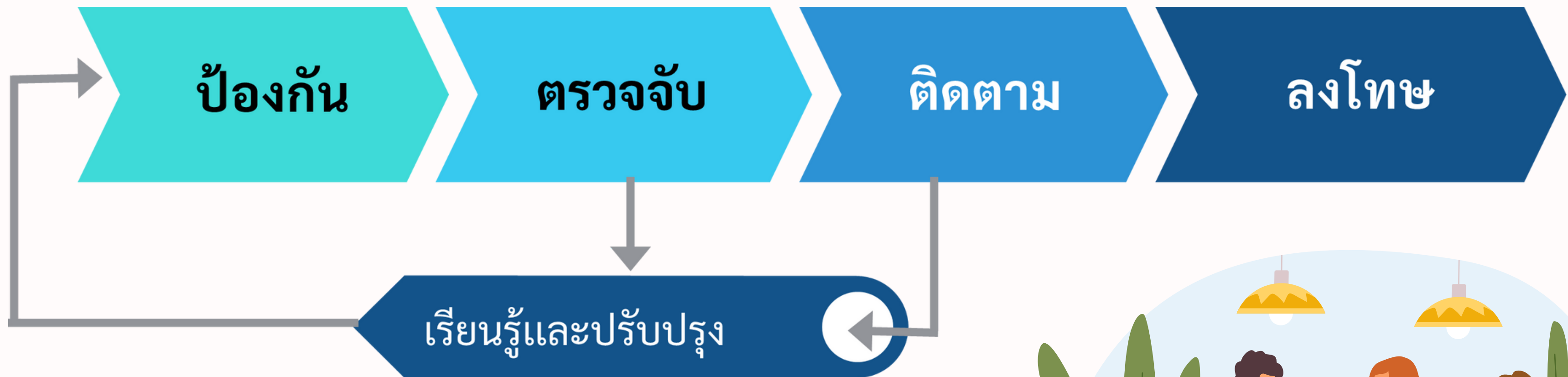

พนักงาน

- พนักงานมีความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกัน
- พนักงานมีปัญหาเดือดร้อนในเรื่องเงิน หรือเรื่องส่วนตัวอื่นๆ
- วันหยุดพักผ่อน

ผลลัพธ์ของการป้องกัน

กรณีศึกษาที่ 1

Wirecard Company

company profile

บริษัท ไวร์การ์ด เป็นบริษัทที่ประมวลผลทางการเงิน และให้บริการทางการเงินของประเทศเยอรมัน

- การทำธุรกรรมการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
- บริการจัดการด้านความเสี่ยง
- บริการสำหรับการออกและรับจ่ายเงินทางบัตรเครดิต
- มีพนักงาน 5,154 คน
- มียอดขาย 2 พันล้านยูโร และมีกำไร 347 ล้าน ยูโร
- มีหุ้นในตลาดหลักทรัพย์มากกว่า 123 ล้านหุ้น มีราคาต่อหน่วยสูงถึง 192.90 PER.

สิ่งที่เกิดขึ้น/Fraud/ผลกระทบ

สิ่งที่เกิดอะไรขึ้น

- มีการสร้างยอดขายเกินจริงจากการซื้อขายกับบริษัทย่อย
- มีการรับจ่ายเงินให้กับบริษัทไม่มีตัวตนมาเป็นเวลาหลายปี
- รายงานประจำปี 2562 จำนวนเงิน 1.9 พันล้านยูโร ไม่มีรายงานทางบัญชีมาสนับสนุน

Fraud

- พนักงานของบริษัท (CEO)
- อดีต CEO ถูกยกเลิกสัญญาและถูกจับ
- 25 มิ.ย. 2020 บริษัทยื่นฟ้องล้มละลาย
- ตั้งคำถามว่าหน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงินของเยอรมันและผู้สอบบัญชีของบริษัท (Eenst&Young) ทำไมถึงตรวจไม่เจอ

ผลกระทบ

- บริษัทล้มละลาย ประธานคณะกรรมการถูกจับ และคณะกรรมการคนหนึ่งหลบหนี
- พนักงานตกงาน
- หน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงิน / บริษัทสอบบัญชี (Eenst&Young) สูญเสียความน่าเชื่อถือ
- หน่วยงานกำกับฯ 2 คน ตกงาน
- นักลงทุน หรือบุคคลทั่วไปที่ลงทุนในหุ้นบริษัท

ได้เรียนรู้อะไร

- ตำแหน่งใดๆ ในบริษัท หรือสหกรณ์สามารถทุจริตได้ ดังนั้น ทุกตำแหน่งต้องได้รับการตรวจสอบอย่างเพียงพอ
- ต้องดำเนินการและมาตรการทุกจุดในบริษัท หรือสหกรณ์ เพื่อป้องกันการทุจริตภายใน
- ไม่สำคัญว่าบริษัท หรือสหกรณ์จะเล็กหรือใหญ่เพียงใด การทุจริตเกิดขึ้นได้ทุกที่ "ชื่อที่ดี" ไม่สามารถรับประกันได้
- การทุจริตส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน แม้ว่าจะไม่ได้โกงด้วยตัวเอง

กรณีศึกษาที่ 2

PATHÉ Company

company profile

สิ่งที่เกิดขึ้น/Fraud

ได้เรียนรู้อะไร

บริษัท ปาร์ตี ก่อตั้งปี พ.ศ. 2439 เป็นบริษัท ผลิตภาพยนตร์และจำหน่ายภาพยนตร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เจ้าของเครือข่ายโทรทัศน์ และโรงภาพยนตร์ในยุโรป

- พนักงาน 4,210 คน
- มีรายได้ 903 ล้านยูโร

สิ่งที่เกิดอะไรขึ้น

- กรรมการผู้จัดการได้รับอีเมลส่วนตัว ซึ่งไม่ใช่เป็นอีเมลขององค์กร โดยมีเนื้อหาระบุแค่ "KPMG ได้ติดต่อคุณหรือยัง" ลงนามด้วยชื่อ CEO และมีการส่งต่ออีเมลไปยัง CFO และ CFO ส่งอีเมลต่อให้ประธานกรรมการด้านการเงิน
- มีอีเมลส่วนตัวตอบกลับมา "ตอนนี้เรากำลังคุยกันเรื่องการควรวรวมกิจการที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นความลับต้องสื่อสารทางอีเมลส่วนตัวเท่านั้น ช่วยโอนเงินให้ก่อน 9 แสนดอลลาร์ และคืนให้หลังสิ้นเดือน "
- กรรมการผู้จัดการพยายามตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม และได้รับคำตอบว่า "ไม่ต้องห่วง" ในวันที่ 13 มีนาคม โอนเงินเพิ่มอีก 2.5 ล้านดอลลาร์ และมีการโอนเงินอีกหลาย ๆ ครั้งตามมา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม มีการโอนเงินภายใน 2 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 ล้านดอลลาร์
- กรรมการผู้จัดการได้รับอีเมลตอบกลับว่า "จะโอนกลับคืนให้เดี๋ยวนี้"
- เจ้าหน้าที่บัญชีถามกรรมการผู้จัดการ กับ CFO ว่าเกิดอะไรขึ้น สุดท้ายก็สายไปแล้ว

Fraud

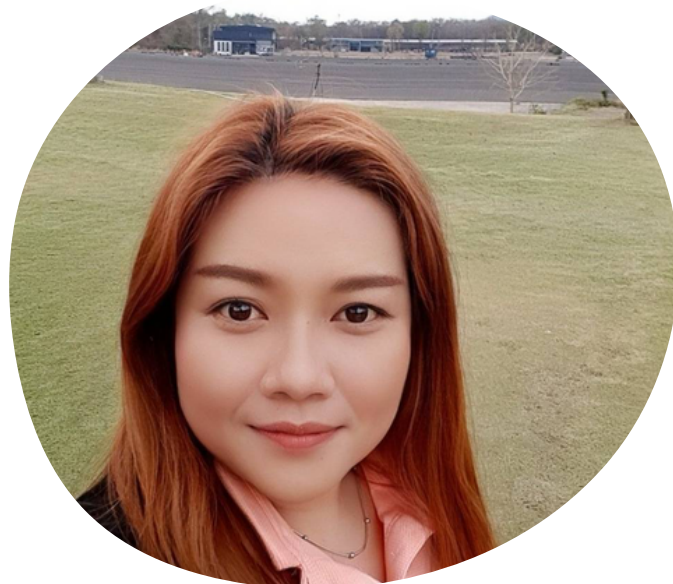
- CEO Fraud เป็นการทุจริตที่เกิดขึ้นจากแอบอ้างชื่อและตำแหน่ง CEO
- การใช้อำนาจหน้าที่ และการสร้างแรงกดดันปลอม ๆ โดย
 1. การใช้อำนาจ โดยการอ้างว่าตัวเองเป็น CEO ในการลงท้ายของอีเมล
 2. แรงกดดันเกิดจากการอ้าง คำว่า "ความลับ" และสื่อสารได้เฉพาะอีเมลส่วนตัว และอ้างชื่อ KPMG
- CEO ตัวจริงลาพักผ่อน และทำการอัปเดตสถานะตัวเองผ่าน Facebook ส่วนตัว แต่ตั้งค่าเป็น "สาธารณะ"

- ต้องให้พนักงาน / เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคน 1) เรียนรู้เกี่ยวกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อหรือผู้กระทำการทุจริตร่วม 2) รับรู้ทันถึงความพยายามในการฉ้อโกง หรือ 3) อย่างน้อยให้สงสัยไว้ก่อนแล้วส่งต่ออีเมล หรือโทรศัพท์ไปยังฝ่ายที่รับผิดชอบภายในสหกรณ์
- การใช้โซเชียลมีเดียควรมีระมัดระวังในการใช้ เช่น ควรจะโพสต์อะไร เมื่อไหร่ ตอนไหน มีใครเห็นบ้าง
- ผู้ที่มีความเสี่ยงสูงที่อาจจะทำให้ผู้กระทำการทุจริตเห็นช่องทางได้ เช่น กรรมการ CFOs และ CEOs
- หน่วยงานที่ถูกโจมตีที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ แผนก HR และแผนก IT
- กระบวนการในสหกรณ์ต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจนและไม่อนุญาตให้มีการริเริ่มที่มีแนวโน้มการทุจริต ดังเช่นในกรณีของปาร์ตี CFO จะต้องรู้โดยอัตโนมัติว่า 1) เป็นอีเมลส่วนตัว 2) ต้องส่งไปตรวจสอบแผนกที่รับผิดชอบ และต้องพิสูจน์หรือได้รับการอนุญาต
- เนื่องจาก CEO ตัวจริงไม่อยู่ไปพักผ่อน แต่ CEO เขาอัปเดตใน Facebook ผู้กระทำการทุจริต เขาก็เห็นช่องทางว่า CEO ไม่อยู่บริษัท

สมาชิก

น.ส. กฤติกา นิธิปริญญาวัฒน์
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี
ชำนาญการ

น.ส. ศรีวัลลภา อ่อนลมุล
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี
ปฏิบัติการ

น.ส.อมราพร สวัสดิสาร
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี
ปฏิบัติการ

น.ส.เบญญาภา ภูเทศ
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี
ปฏิบัติการ

เรียนเชิญบุคลากร สมช.

ร่วมรับฟังการบรรยาย

หัวข้อ "การตรวจจับและการป้องกันการทุจริต"
ในวันที่ 21 เมษายน 2566
ผ่านระบบ ZOOM MEETING

ผู้บรรยาย : จากทีมผู้เข้ารับการศึกษา Fraud

*****รหัสเข้า Zoom จะแจ้งในไลน์กลุ่ม สมช. ให้ทราบอีกครั้งค่ะ

